

## gospodarske, obrtniške in narone.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 20. januarja 1864. ~

## Obrtniške stvari.

## Gospodom trgovcem, obrtnikom in fužinarjem na Kranjskem.

Dragi rojaki!

Treba bode voliti za kupčijsko zbornico. Ni zdaj preiskovati, ali je prid, ki ga zbornice dajejo obrtništvu in trgovstvu, več vreden kakor stroški, ki jim jih vzrokujejo. Zbornice so zdaj, in to se ne more prenarediti. Resnično pa je, da imajo zbornice veliko moč v vseh trgovskih in obrtniških zadevah, da nam lahko veliko koristijo ali pa škodujejo, da mora tedaj nam, ki jo z doneski ohranujemo, zelo mar biti, da svojo volitveno pravico rabimo, in da se nam tedaj volitve popolnoma na korist izidejo.

Kupčijska zbornica mora po vseh potih delati v duhu napredka, omike in pravice. Ona mora po vsi moči skrbeti, da bi se obrtniška in trgovska delavnost ne preobloževala z davki, da bi se domača obrtnija povzdigovala, da bi se ji odpirale nove poti za spečanje blagá, in da bi se z rokodelskimi narodnimi učilnicami pospeševal poduk, omika in tedaj premožnost.

Kupčijska zbornica ima važne pravice. Ona svetuje vodjem v bankni podružnici in prisednikom kupčijske sodnije; ona ima pravico, da vse, kar zapazi o obrtniških zadevah, naznanja vladi, ktera jo tudi vpraša za njeno mnenje. Ona voli tudi dva zagovornika za trgovski in obrtniški stan v kranjski deželni zbor.

Gotovo važna je tedaj kupčijska zbornica. Da pa ta zbornica more spešno delati, je treba, da se izvolijo možje, ki poznajo in ljubijo domovino, ki zraven tega, da natanko vedó vse, česar nam je treba, so tudi zmožni, da to, kar zapazijo, naznani, in ki brez strahú in boječnosti delajo za resnico, pravico in napredek.

Menimo, da take može priporočujemo v naslednjem zapisku, ki smo ga načrtali po skrbnem posvetovanji in kar moč z ozirom na vse okoliščine.

Dragi rojaki! Vdeležujte se vsi pri tej volitvi in volite brez vsega osebnega menjenja enoglasno te-le može, ki vam jih živo priporočujemo. Volite v duhu napredka, prostosti in omike, v duhu enakopravnosti in samostojnosti!

Nasvetujemo Vam tedaj trgovcem (kupcem), da volite

za trgovski oddelek:

Gospoda Aleksandra Dreó-ta, trgovca v Ljubljani,  
 „ Petra Lasnika, trgovca v Ljubljani,  
 „ Jožefa Pleiweisa, trgovca v Ljubljani,  
 „ V. C. Supana, trgovca v Ljubljani,

in za namestnika njih:

Gospoda Jožefa Kordin-a, trgovca v Ljubljani,  
 „ J. G. Winkler-a, „ „

Vi obrtniki in rokodelci pa volite

za obrtniški oddelek:

Gospoda J. N. Horak-a, rokovičarja v Ljubljani,  
 „ Andreja Malič-a, posestnika v Ljubljani,  
 „ Antona Samasa, zvonarja v Ljubljani,

in za namestnika njih:

Gospoda Matevža Schreinerja, pasarja v Ljubljani.

Za fužinski oddelek pa nasvetujemo:

Gospoda Jan. L. Potočnika, fužinarja v Kropi,  
 za namestnika:

Gospoda Friderika Langer-a, fužinskega vodja v Zagorji.

Odbor z geslom „naprej“:

Auer Pavl, olar. Belina Ferdinand, rokovičar. Bernard Jožef, steklar. Domenig in Kadičnik, trgovca. Drašler Franc, čevljar. Fabijan Janez, trgovec. Finec Matevž, mestni zdravnik. Fischer Florijan, gostivničar. Freiburger Juri, klepar. Gerber Matija, bukvoez. Gnezda Anton, kavarnar. Haufen Jožef, trgovec. Heidrich Anton, trgovec. Hohn Edvard, bukvoez. Jamšek Janez, trgovec. Klemenž Ignaz, bukvoez. Krisper Anton, trgovec. Lavrin Franc, gostivničar. Legat Franc, lončar. Majer J. K., trgovec. Mali Franc, usnjar. Marinšek J. N., trgovec. Ničman Henrik, bukvoez. Novak Henrik, gostivničar. Nušak Jož., krznar. Pakič Miha, trgovec. Petera Jož., krajač. Petričič in Pirker, trgovca. Potočnik Tomaž, pek. Rost Vilelm, sodar. Rudholzer Vilelm, urar. Schober Jakop, trgovec. Spoljarič Jakop, ključavničar. Schwentner Jožef, čevljar. Schwingshakl Jožef, bakrar. Straksman Herman, zlatar. Tambornino Karol, zlatar. Tavčar Jan., trgovec. Tertnik Franc, gostivničar. Tomec Janez, mesar. Travn Avgust, trgovec. Trevn in Zajic, trgovca. Trinker Albert, trgovec. Ullmann Emanuel, steklar. Verhovec Blaž, zlatar. Zottmann Fr., trgovec.

## Gospodarske stvari.

## Začetek umetne ribje reje na Kranjskem.

Dr. Ahačiču mlajšemu gré čast, da je v kranjski deželi prvo stopnjo storil v umetni reji ribji (künstliche Fischzucht), in ker je krepko začel, bode gotovo tudi pridno napredoval sebi na prid — pa tudi družim v izgled. V naši ljubi Avstrii, ktera v taci novinah le prerada polževo pot hodi, imamo še malo vodá (rek, bazarjev in jezer), da bi v njih kaj več bilo rib, kakor

jih sam Bog vstvari. Godí se nam kakor tistim kmetom, ki pusté travo rasti kakor sama raste, ne, da bi gnojili senožet ali da bi vode na-nje napeljevali. Poslednji čas je c. k. ministerstvo kupčijstva se ozrlo na umetno ribarstvo, in podoba je, da zopet čakamo le na to, da nam vlada ukaže, kaj naj storimo. Žalostno je, da se ljudje ne primejo že sami tega, kar jim gotov dobiček kaže, in da jih povsod še le vlada mora priganjati. Ako se ozremo v druge države, na Francozko, Belgijo, Nemčijo itd. že vidimo, kako napreduje umetna ribja reja, ki v to ali uno vodo pripravno ribjo zalego deva, da se pomnože ribe v nji in se s prodajanjem odpré nova vejica kupčijstva.

Da pridemo zdaj na našega dr. Ahačiča nazaj, povemo dalje, da po nasvetu predsednika kranjske kmetijske družbe g. Fid. Terpinca se je dr. Ahačič obrnil do Rud. Hessel-a v Offenburgu na Badenskem, ki je eden največjih kupcev z ribjo zalego in pijavkami. On je popolnoma skušen v ribji reji in treba mu je le popisati kraj in vodo, pa že vé, ktere ribe so taki vodi najbolj pripravne, pa jih potem pošlje s potrebnim podukom vred po neprevisoki ceni. Za jezerce, ki ga ima mladi dr. Ahačič na Jezeru, četrť ure od Podpeča, mu je nasvetoval in poslal dozďaj 150 jegulj (Aal). Stroški so bili, le 22 gold.

Tako je začetek storjen. Bog daj srečo in obilo posnemo tega izgleda pri nas in po vsem Slovenskem!

### Kaj dela Graška asekuracija ali zavarovavnica?

Od več strani se že več let slišijo pritožbe, da Graška asekuracija, ktera je prav za prav pogorelska bratovščina za Štajarsko, Kranjsko in Koroško, ne zadostuje potrebam sedanjega časa in da je treba, da se prestvari. Te pritožbe niso bile bob v steno, ampak vodstvo jih je slišalo in sklicalo odbor zvedenih mož iz Štajarskega, Kranjskega in Koroškega, da naj prevdarijo, kako bi se predelale stare postave tega društva. Ta odbor je dovršil svojo nalogo in nasvetoval, naj se prenaredí sledeče:

Namesti dosedanjih 6 razredov ali klasov, po katerih so se poslopja dražje ali cenejše zavarovale, je odbor nasvetoval, naj se poslopja po svoji manji ali večji nevarnosti ognja v 10 razredov razdelé; tedaj bode za 10 vrst različno plačilo; tako na priliko, če se bo od kakega poslopja 1. razreda na leto od 100 gold. po 8 kr. odraĳtovalo, se bo od poslopja v 2. razredu plačevalo 16 kr., in tako naprej do 10. razreda, v katerem so najnevarniše poslopja po 80 kr. od 100 gold. Iz te prenaredbe postav se tedaj vidi, da se bo za popolnoma varne poslopja na leto prav malo plačevalo.

Dozďaj je bilo treba, da je pogorelec mogel pogorelo poslopje zopet napraviti, sicer ni prejel odškodovanja celega. To vprihodnje ne bo več; odškodovanje se ne bo, kakor do zdaj, v dveh obrokih ali brištih, plačevalo, ampak prec in na enkrat vse, najpozneje v 14 dneh po pregledu in prerajtbi škode.

Kar oskrbovanje omenjene asekuracije zadeva, se bo namesti poprejšnjega izrednega odbora tako imenovan društven odbor ustanovil, v katerem bo sedelo 24 društvenih udov, namreč 12 iz Štajarskega, 6 iz Koroškega in 6 iz Kranjskega. Najmanj enkrat vsako leto se bo ta odbor v Gradcu snidel. Temu odboru se bodo pregledi oskrbníštva, važniši asekuracijo zadevajoči sklepi in prigodbe, predlogi zastran prenaredbe asekuriranih postav, z eno besedo, vse važniše vprašanja, ki asekuracijo zadevajo in ki se iz postav natančno razločiti ne dajo, v potrjenje in sklep predlagali.

Seje društvenega odbora so očitne in vsakemu odprte.

Omenjena asekuracija bo pa za deželo svojo dobrotno in koristno moč še le takrat dobila, kadar bo posestnik tudi svoje pohošno orodje, kmet pa zalogo živinske krme pri asekuraciji zavaroval; zato je izredni odbor tudi to stvar prevdaryl in izrekel, da se kaj tacega mora vpeljati. Kako pa naj se to naredí, bo vodstvo svoje misli v prihodnjem obćnem zboru razodelo.

Nove postave se bodo brž ko brž vladi v potrjenje predložile. Brž, ko nove postave potrjenje od vlade zadobé, pa vodstvu ne bo še mogoče, hipoma novo osnovanih postav v djanje spraviti. Popred bo moglo vodstvo skrbeti, da asekuracija po brzem plačevanju v zadrego ne pride; dalje potrebuje prenaredba vpisov v 6 do 10 razredov obilo obilo dela, ktero utegne celo leto trpeti. To je treba, da vedó prijatli naše asekuracije.

Da se pa vendar že zdaj gospodarjem, ki so v to pogorelsko bratovščino vpisani, pokaže resna volja prenaredbe naših pravil (postav), je omenjeni odbor nasvetoval, naj se tistim, ki v Gradcu, Celovcu in Ljubljani prebivajo, zavoljo dobrih gasilnih naprav in zoper ogenj posebno varnih poslopij začasno do vpeľjave novih asekuracijnih postav cenejša tarifa odmeri. Toda ta predlog ni bil potrjen zato, ker se je reklo, da bi bilo tako ravnanje krivica drugim posestnikom, ki imajo tudi ognja varne poslopja in z dobrim gasilnim grođjem previdene.

Se marsikaj družega se bo prenaredilo, pa menda je že to zadosti, da naši gospodarji vidiĳo, da graška družba hoče večletno staro kopito zapustiti in se prestvariti, kakor terjajo sedanji časi in oziri na druge asekuracije.

Po „Graz. Zeit.“

### Za hišne potrebe kaj.

\* Mazilo za peči. Kdor želi, da se mu peč ne kadí, naj jo zamaže tako-le: Vzemi kakih 4 do 8 lotov (po velikosti peči) dobre ilovce in ravno toliko opéke (ceglja) v prah stolčene, in pa železnih opilkov ali stolčene škaje (okujine), ki jo pri vsakem kovaču dobiš. Zamesi vse z vodo, da bode kakor testo za kruh, pa zamaži peč. Naj je peč železna ali lončarska, vse eno; ne bo se ti več kadila. Obzor.

\* Kokoši čez zimo zdrave ohraniti. 4 pavce na debelo nastelji jim prapreta, pa vsaki teden ponovi to. Kokoši so zdrave, so rade na taki nastelji, po kateri brskajo, pa zdrave in trdne ostanejo.

### Gospodarska novica.

\* Kakošno škodo dela goveja kuga. Unidan je prof. dr. Röhl, vodja živinozdravílske šole na Dunaji, družbi zdravnikov razglasil, da od leta 1849 je goveja kuga v našem cesarstvu pokončala 270.000 goved, ki so bile vredne 13½ milijonov gold. — Kakošna zguba!

### Vremenoslovje.

Navadno se govori, da za vroćim letom (poletjem) pride hladna (mrzla) zima; al to pravilo ne veljá; izračunili so, da po 21 vroćih letih je sledilo 7 mrzlih, 6 srednjih in 8 blagih zim. Zim je bilo 20 hladnih, a pred njimi 8 vroćih let, 4 srednje in 8 hladnih in deževnih.

Res je večkrat, da je velika nenavadna vroćina vzrok veliki nenavadni zimi — al to ni vselej v sledećem letu in ne v istem kraju, ampak v različnih deželah. Tako piše tudi Humboldt (*Kosmos I. str. 365*) ter pravi: Po